

Nasjonal sikkerhetsmyndighet

Vår saksbehandler
Plan- og administrasjonsstab

Vår dato
2016-05-24

Vår referanse
A03 - S:16/01043-6

Deres dato
2016-02-25

Deres referanse
16/1243EO OKL/bj

Antall vedlegg

Side
1 av 3

Til
Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo
Norge

Evaluering av offentleglova - Rapport fra Oxford Research

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets (JD) brev av 25.02.2016 hvor Oxford Research evaluering av offetleglova (offl.) sendes på høring.

Da rapporten ikke spesifikt omtaler skjerming av informasjon av hensyn til rikets sikkerhet og selvstendighet, og det er åpnet for å komme med innspill knyttet til lov eller forskriftsendringer på området, ønsker NSM fremme enkelte kommentarer knyttet til forholdet mellom forvaltningens åpenhet og behovet for å skjerme informasjon av hensyn til Norges og alliertes sikkerhet og enkelte utfordringer dette medfører.

Om innsyn i journaler

Etter offl. § 10 plikter alle offentlige organ å føre journal etter arkivloven med forskrift. Etter offentlegforskrifta § 6 plikter offentlige organ å gjøre elektronisk journal tilgjengelig på internett, jf. 1. ledd. Etter § 6 3. ledd er blant annet Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) eksplisitt unntatt plikten fra å gjøre elektronisk journal tilgjengelig på internett. NSM er ikke kjent med om forskriftens § 6 har trådt i kraft. Hvorvidt bestemmelsen har trådt i kraft eller ikke er imidlertid ikke avgjørende i denne sammenhengen.

Et unntak fra en plikt til å publisere elektronisk journal på internett etter nevnte bestemmelse i forskriften bygger på en erkjennelse av at en rekke opplysninger, som ellers er omfattet av journalplikten, må skjermes for offentligheten. Dette omfatter blant annet personopplysninger, pasientopplysninger og skjermingsverdig informasjon. For NSMs vedkommende vil et slik unntak være å anse som en kontrollfunksjon for å hindre at sikkerhetsgradert informasjon fremkommer i søkbare offentlige journaler.

NSM behandler daglig et stort omfang av sikkerhetsgradert informasjon. NSM produserer selv en betydelig mengde sikkerhetsgradert informasjon og mottar en betydelig mengde sikkerhetsgradert informasjon fra andre, herunder nasjonale og internasjonale

samarbeidspartnere.

NSMs journal inneholder informasjon en stor mengde informasjon om sikkerhetsgraderte dokumenter, og journalen er derfor sikkerhetsgradert BEGRENSET.

Alle kan kreve innsyn i journaler hos alle offentlige organ. Dette omfatter også de organ som ikke under noen omstendighet er, eller blir, pliktig til å tilrettelegge for elektronisk journal på internett. For NSM medfører dette at før det gis innsyn i våre journaler, må journalene manuelt gjennomgås og kontrolleres for å hindre at sikkerhetsgradert informasjon fremkommer av journalen. Selv om denne kontrollen utføres fortløpende, må det kontrolleres nøye før journaler utleveres. Dette er svært ressurskrevende, samtidig som risikoen for at sikkerhetsgradert informasjon kan kompromitteres uansett vil være tilstede, gitt omfanget av informasjon som fremgår i våre journaler.

For å avbøte risikoen for at det utleveres opplysninger som er sikkerhetsgradert eller taushetsbelagt av andre grunner, er det for Etterretningstjenesten og Politiets sikkerhetstjeneste inntatt et unntak i offentlegforskrifta § 9 tredje ledd: *«Det kan gjerast unntak fra innsyn i dokument som gjeld saker hos Etterretningstjenesta og hos Politiets tryggingstjeneste (PST) og frå innsyn i journalar hos desse organa».*

Gitt NSMs omfattende håndtering av nasjonal og internasjonal sikkerhetsgradert informasjon og det tette samarbeidet mellom EOS-tjenestene som fordrer utstrakt informasjonsutveksling, mener NSM det er et behov for at også NSM blir omfattet av unntaket i offentlegforskrifta § 9 tredje ledd. Dette unntaket er nødvendig for at NSM uten en uforholdsmessig ressursbruk skal kunne sikre en forsvarlig etterlevelse av arkivloven, samtidig som NSM kan praktisere åpenhet etter offentleglova uten at det går på bekostning av behandlingen av sikkerhetsgradert informasjon.

NSM anbefaler at JD vurderer om bestemmelsen i offentlegforskrifta § 9 også bør gjelde for NSM.

Om innsyn i sikkerhetsgradert informasjon med sikkerhetsgradering fra fremmed stat eller internasjonal organisasjon

Forskrift om informasjonssikkerhet kapittel 2D, omhandler bestemmelser vedrørende omgradering og innsyn. Prosedyrer ved henvendelse om innsyn beskrives i forskriftens § 2-13. Ved en henvendelse om innsyn skal en omgradering vurderes. Det vil for alle praktiske formål være snakk om en avgradering av et dokument. Rett prosedyre i disse tilfellene er at den som har mottatt henvendelsen skal kontakte utsteder av informasjonen og forelegge denne spørsmålet om avgradering, uten ugrunnet opphold. Avgradering kan som utgangspunkt kun gjennomføres av informasjonens utsteder.

For norsk sikkerhetsgradert informasjon er dette i utgangspunktet en grei ordning som ivaretar både behovet for skjerming og offentlighet.

Etter sikkerhetsloven § 11 fjerde ledd kan Kongen «under forutsetning om gjensidighet treffe overenskomst med fremmed stat eller internasjonal organisasjon om sikkerhetsgradering av mottatt informasjon som er sikkerhetsgradert av vedkommende stat eller internasjonale

organisasjon, og om plikt til å treffe tiltak for å sikre slik informasjon». Norge har blant annet gjennom NATOs regelverk, (NATO C-M (2002) 49, bilag A, artikkel 1), forpliktet seg til å skjerme gradert informasjon som utveksles mellom Norge og NATO. Artikkel 1 pålegger partene å beskytte og sikre gradert informasjon som stammer fra NATO eller er overgitt NATO av et medlemsland, og informasjon som er overgitt et annet NATO-land til støtte for en NATO-operasjon.

Det ligger i dette, eller annet internasjonalt avtaleverk, ingen bestemmelser eller forutsetninger om at vi kan kreve fra stater eller organisasjoner vurdering av avgradering «uten ugrunnet opphold». Eksempelvis er prosedyrene for dette i NATO omfattende, jf. dokument AC/ 324-D (2014) 0010, se særlig artikkel 19 til 25. Foreleggelse av henvendelser vedrørende omgraderinger tar erfaringsmessig meget lang tid, dersom de i det hele tatt blir tatt opp til vurdering, slik at det i de aller fleste tilfeller åpenbart ikke fører frem, dette gjelder særlig informasjon av nyere dato.

NSM mener norske myndigheter ikke bør ha en ubetinget plikt til å kontakte utenlandsk utsteder sikkerhetsgradert informasjon og fremlegge spørsmålet om omgradering på bakgrunn av en innsynsbegjæring. Norske myndigheter bør i det enkelte tilfelle kunne foreta en nærmere vurdering knyttet til hensiktsmessigheten av å fremme en slik anmodning. NSM mener dette bør fremkomme i en bestemmelse gitt i medhold av sikkerhetsloven og/eller offentleglova.

Med hilsen

for

Morten Hatlem
avdelingsdirektør

Christian R. Reusch
seksjonssjef